

УДК 330.34

Тетяна Валеріївна КОЖУХОВА

кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки,
Криворізький економічний інститут, e-mail: tk1897245@gmail.com

ПРООН В УКРАЇНІ: МЕХАНІЗМИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ ФІНАНСУВАННЯ ПРОЕКТІВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Кожухова, Т. В. ПРООН в Україні: механізми та тенденції фінансування проектів сталого розвитку / Тетяна Валеріївна Кожухова // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. праць; за ред. М. І. Звєрякова (голов. ред.) та ін. (ISSN 2313-4569). – Одеса: Одеський національний економічний університет. – 2016. – Вип. 1. – № 60. – С. 19–28.

Анотація. У статті розглянуто особливості фінансування ПРООН проектів сталого розвитку в Україні. Визначено, що діяльність ПРООН в Україні спрямована на забезпечення потреб у фінансуванні сталого економічного зростання і подолання бідності, соціальний розвиток, врядування, навколишнє середовище і зміну клімату. Досліджено механізми фінансування ПРООН проектів розвитку в Україні, які включають основні ресурси, що надаються двосторонніми донорами, та тематичні цільові фонди, цільові фонди для конкретних програм і проектів, об'єднані фонди ООН, вертикальні фонди, що фінансуються багатосторонніми партнерами. За результатами аналізу фінансування проектів розвитку за рамковими програмами партнерства ПРООН і України встановлено тенденцію до зростання загального бюджету проектів. Визначено тематичні сфери, на які спрямовуються найбільші обсяги фінансування. Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості їх використання для розробки стратегічних заходів партнерства України та ПРООН.

Ключові слова: міжнародні фінансові інститути; Програма розвитку ООН; мобілізація ресурсів; фінансові ресурси; двосторонні донори; багатосторонні донори.

Татьяна Валериевна КОЖУХОВА

кандидат экономических наук, доцент кафедры международной экономики,
Криворожский экономический институт, e-mail: tk1897245@gmail.com

ПРООН В УКРАИНЕ: МЕХАНИЗМЫ И ТЕНДЕНЦИИ ФИНАНСИРОВАНИЯ ПРОЕКТОВ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

Кожухова, Т. В. ПРООН в Украине: механизмы и тенденции финансирования проектов устойчивого развития / Татьяна Валериевна Кожухова // Вестник социально-экономических исследований: сб. науч. трудов; под ред. М. И. Звєрякова (глав. ред.) и др. (ISSN 2313-4569). – Одесса: Одесский национальный экономический университет. – 2016. – Вып. 1. – № 60. – С. 19–28.

Аннотация. В статье рассмотрены особенности финансирования ПРООН проектов устойчивого развития в Украине. Определено, что деятельность ПРООН в Украине направлена на обеспечение потребностей в финансировании устойчивого экономического роста и преодоление бедности, социальное развитие, управление, окружающую среду и изменение климата. Исследованы механизмы финансирования ПРООН проектов развития в Украине, которые включают основные ресурсы, предоставляемые двусторонними донорами, и тематические целевые фонды, целевые фонды для конкретных программ и проектов, объединенные фонды ООН, вертикальные фонды, которые финансируются многосторонними партнерами. По результатам анализа финансирования проектов развития по рамочным программам партнерства ПРООН и Украины установлено тенденцию роста общего бюджета проектов. Определены тематические сферы, на которые направляются наибольшие объемы финансирования. Практическое значение полученных результатов заключается в возможности их использования для разработки стратегических мероприятий партнерства Украины и ПРООН.

Ключевые слова: международные финансовые институты; Программа развития ООН; мобилизация ресурсов; финансовые ресурсы; двусторонние доноры; многосторонние доноры.

Tetiana KOZHUKHOVA

PhD in Economics, Assistant Professor of International Economics Department,
Kryvyi Rih Institute of Economics, e-mail: tk1897245@gmail.com

UNDP IN UKRAINE: TRENDS AND FINANCING MECHANISMS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT PROJECTS

Kozhukhova, O. (2016), UNDP in Ukraine: trends and financing mechanisms of sustainable development projects. Ed.: M. Zveryakov (ed.-in-ch.) and others [PROON v Ukraini: mekhanizmy ta tendentsii finansuvannia proektiv staloho rozvytku; za red.: M. I. Zveriyakova (gol. red.) ta in.], Socio-economic research bulletin; Visnik social'no-ekonomichnih doslidzen' (ISSN 2313-4569), Odessa National Economic University, Odessa, Issue 1, No. 60, pp. 19–28.

Abstract. *In the article the features of UNDP funding of the sustainable development projects in Ukraine have been examined. It has been determined that UNDP activities in Ukraine are aimed at meeting the funding needs in financing sustainable economic growth and poverty reduction, social development, governance, environment and climate change. The mechanisms of financing of UNDP development projects in Ukraine, which include core resources, provided by bilateral donors, and thematic funds, earmarked funds, UN pooled funds, vertical funds, financed by multilateral partners, have been determined. The analysis of development project financing within framework programs of UNDP and Ukraine partnerships shows trends to increase the total projects budget. The thematic areas, where most funding is directed to, have been defined. The practical significance of the results is the ability to use them for the development of strategic activities of partnership between Ukraine and UNDP.*

Keywords: *international financial institutions; UNDP; resource mobilization; financial resources; bilateral donors; multilateral donors.*

JEL classification: F350

Постановка проблеми у загальному вигляді. У вересні 2015 р. світові лідери взяли на себе зобов'язання щодо досягнення цілей сталого розвитку, визначених у резолюції Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року», що включають ліквідацію злиденності та голоду, забезпечення можливості реалізації потенціалу усіх людей в умовах гідності, рівності та здорового довкілля; збереження планети від деградації шляхом запровадження раціональних моделей споживання та виробництва, раціонального використання природних ресурсів та прийняття невідкладних заходів, у зв'язку зі зміною клімату для забезпечення потреб нинішнього та майбутнього поколінь; забезпечення процвітання і добробуту для всіх людей та гармонії економічного, соціального та технічного прогресу з природою; мобілізацію ресурсів, необхідних для реалізації нового порядку денного, в рамках Глобального партнерства в інтересах сталого розвитку [1].

Важливе значення у мобілізації фінансових ресурсів і забезпеченні потреб країн, що розвиваються, для досягнення сталого розвитку, мають міжнародні фінансові інститути та установи ООН, зокрема, Програма розвитку ООН (ПРООН), створена у 1965 р. з метою підтримки і доповнення національних зусиль, що докладаються країнами-одержувачами допомоги при вирішенні найбільш суттєвих проблем їх економічного розвитку, та сприяння їх соціальному прогресу, підвищенню рівня життя. ПРООН координує зусилля на глобальному та національному рівнях для досягнення цілей нового порядку денного, надає доступ до джерел знань, практичного досвіду та ресурсів з метою сприяння покращення життя населення у 170 країн світу, приділяючи увагу допомозі країнам у пошуку рішень та обміну досвідом з проблем демократичного державного врядування, скорочення бідності, запобігання кризам та ліквідації їх наслідків, питанням енергетики та охорони довкілля, інформаційних і комунікаційних технологій, боротьби зі СНІДом [2]. У 2014 р. майже 90% основних фондів ПРООН було спрямовано до країн з низьким рівнем доходів з додатковим залученням на \$1 коштів основного бюджету ПРООН \$5 допомоги розвитку з інших джерел. У країнах з середнім рівнем доходів, до яких було спрямовано лише 10% основних ресурсів ПРООН – на кожен долар було залучено \$25 додаткового фінансування [3].

Україна співпрацює з ПРООН з 1993 р. згідно з базовою угодою про спрямування допомоги ПРООН Україні [4]. Попри значний потенціал України, що включає високоосвічену робочу силу, якісну систему освіти, багаті природні ресурси, унікальне географічне розташування й досить розвинену промислову базу, Україна залишається однією з найбідніших країн у Європі. За даними щорічної моніторингової доповіді «Цілі розвитку тисячоліття – Україна–2014» майже чверть населення живе за національно встановленою межею бідності

(24,5% населення), кожен п'ятий працюючий є бідним (20%), кожна третя сім'я з дітьми є бідною (32,6%) [5]. Згідно з Доповіддю ПРООН про людський розвиток (2015 р.) Україна посідає 81-е місце з 188 країн світу за індексом людського розвитку [6]. Як цілком справедливо зазначає Т. Г. Затонацька, «основними причинами високого рівня бідності в Україні є нерозвиненість соціальної та інформаційної інфраструктури певних регіонів, що ускладнює доступ населення до отримання освітніх послуг та інформації; недостатня якість транспортних міжрегіональних зв'язків, що перешкоджає розширенню підприємницької діяльності та створенню нових робочих місць; недостатня якість освіти, що не забезпечує на належному рівні отримання сучасних знань із високим ступенем практичної значущості; високий рівень нецільового витрачання бюджетних коштів через недоліки системи управління ними та відсутність антикорупційного законодавства» [7]. Подоланню цих проблем сприяє ПРООН, забезпечуючи значну частку потреб України у фінансуванні розвитку. У зв'язку з цим необхідним є визначення сучасного стану фінансування ПРООН проектів розвитку в Україні для подальшого розроблення стратегічних заходів у цій сфері.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Роль міжнародних інститутів та установ ООН у фінансуванні розвитку України досліджувалась багатьма українськими вченими. Загальні тенденції в діяльності міжнародних організацій в Україні, зокрема ПРООН, встановлено С. Толстовим, який визначив, що «головна мотивація проектів ООН в Україні стосується сприяння сталому розвитку і налагодження співпраці між органами державної влади та структурами громадянського суспільства» [8]. Питання співробітництва ООН та України, перспективи реформування ООН розглядала М. Зигор [9], яка наголосила на недосконалої системи фінансування ООН, що проявляється у хронічній фінансовій кризі та невідповідності системи контролю ООН сучасним вимогам. Г. В. Герасименко [10] узагальнено інформацію щодо діяльності ПРООН у 2005–2007 рр. в питанні надання Україні підтримки в галузі соціальної політики. Концептуальні основи фінансування місцевого розвитку в проектах програми розвитку ООН в Україні визначено Ю. М. Петрушенко, Н. М. Костюченко та Ю. І. Данько [11].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз результатів досліджень свідчить про те, що в опублікованих працях розглядаються переважно загальні проблеми співпраці міжнародних фінансових організацій з Україною, спеціальні дослідження у сфері фінансування проектів ПРООН в Україні проводились недостатньо. У зв'язку з закінченням дії у 2016 р. Рамкової програми партнерства Уряду України – ООН на 2012–2016 рр., що включає досвід попередньої співпраці, необхідним є аналіз сучасного стану та встановлення тенденцій у фінансуванні ПРООН проектів розвитку в Україні для подальшого визначення пріоритетних напрямів фінансування, розробки стратегічних заходів у цій сфері.

Постановка завдання. Мета статті полягає в дослідженні механізмів та тенденцій фінансування проектів Програми розвитку ООН в Україні. Для досягнення мети дослідження поставлені такі завдання: визначити механізми фінансування ПРООН; дослідити та проаналізувати динаміку фінансування проектів ПРООН в Україні; встановити тенденції розвитку співпраці ПРООН та України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш ніж визначити сучасний стан співпраці ПРООН та України у сфері розвитку, необхідно розглянути загальні аспекти діяльності ПРООН.

Будучи головною установою ООН зі сприяння розвитку, ПРООН здійснює фінансування проектів виключно за рахунок добровільних внесків держав – членів ООН (частка яких становить приблизно 66% від загального обсягу внесків), багатосторонніх інституцій (33%) та приватного сектору (1%) [12]. Ці внески спрямовуються до фондів основних (регулярних) ресурсів або надаються на конкретні цілі. Уряди країн, у яких реалізуються проекти ПРООН, зі свого боку надають місцеві ресурси (в тому числі, внески на співпрацю по лінії Південь–Південь, що включає «ініціативи у соціальній (особливо в сфері освіти та охорони здоров'я), економічній, екологічній, технічній і політичній сферах і являє собою важливий елемент міжнародного співробітництва з метою розвитку, забезпечує цінні можливості для країн, що розвиваються, в індивідуальному та колективному прагненні останніх до неухильного економічного зростання і сталого розвитку» [13]; за визначенням Департаменту ООН з

економічних та соціальних питань, співпраця Південь–Південь – це «реальна передача ресурсів країни – ініціатора програм співробітництва в економіку країн – партнерів» [13]).

За даними ПРООН, у 2014 р. внески в основні ресурси перерахували 56 країн, загальна сума склала \$793 млн. (у 2013 р. – \$896 млн.). Загальний обсяг додаткових внесків на реалізацію конкретних проектів і надання допомоги конкретним країнам у 2014 р. становив \$3,8 млрд. (така ж сума внесків цієї категорії була отримана ПРООН і в 2013 р.). Із коштів, що виділені у 2014 р. на конкретні цілі, \$2,3 млрд. надано урядами, \$1,5 млрд. – багатосторонніми донорами [3].

До десятки найбільших країн-донорів ПРООН у 2014 р. увійшли Норвегія, Велика Британія, США, Японія, Швеція, Швейцарія, Данія, Нідерланди, Канада, Фінляндія. Найбільшими багатосторонніми партнерами ПРООН є Глобальний фонд для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією, Європейський Союз, Багатосторонній донорський цільовий фонд ООН (спільні програми), Глобальний екологічний фонд [3].

Крім використання основних (регулярних) ресурсів, частка яких становить 17% у загальному обсязі фінансування, ПРООН застосовує такі механізми, як тематичні цільові фонди – по боротьбі з бідністю, з питань демократичного врядування, для запобігання кризам та відновлення, з питань енергетики та охорони довкілля (3% відповідно); цільові фонди для конкретних програм і проектів, що здійснюються на глобальному, регіональному, міжнародному рівнях (59%) з можливим використанням місцевих ресурсів для розвитку проектів відповідно до національних планів розвитку і стратегічному плану ПРООН (співучасть урядів у витратах) (19%); об'єднані фонди ООН, що включають багатосторонні донорські цільові фонди, спільні програми, Центральний фонд реагування на надзвичайні ситуації (6%); вертикальні фонди – Глобальний фонд для боротьби зі СНІДом, туберкульозом та малярією, Глобальний екологічний фонд, Багатосторонній фонд для здійснення Монреальського протоколу (15%) [12].

У центрі уваги загального стратегічного плану ПРООН на 2014–2017 рр. – спрямування ресурсів, досвіду та знань на виконання трьох найважливіших пріоритетних завдань: вироблення шляхів сталого розвитку, формування інститутів демократичного управління, зміцнення стійкості країн до шоків впливів [14].

Україна, як вже зазначалося, наразі співпрацює з ПРООН відповідно до Рамкової програми партнерства Уряду України – ООН на 2012–2016 рр., пріоритети якої узгоджені з Цілями розвитку тисячоліття (ЦРТ): подолання бідності та розвиток глобального партнерства задля розвитку; забезпечення якісної освіти впродовж життя; зменшення дитячої смертності; поліпшення здоров'я матерів; обмеження поширення ВІЛ-інфекції/СНІДу та туберкульозу і започаткування тенденції щодо скорочення їх масштабів; забезпечення гендерної рівності та розширення прав жінок; сталий розвиток довкілля [15].

За поточною Рамковою програмою планується залучити майже \$132,8 млн. (у т.ч. на стале економічне зростання і подолання бідності – \$12,5 млн. соціальний розвиток – \$64 млн.; врядування – \$21,6 млн.; навколишнє середовище і зміну клімату – \$34,7 млн.) [15], що в цілому на \$44 млн. більше, ніж за попередньою програмою: загальний бюджет програми на 2006–2010 рр. становив \$88,8 млн., в т.ч. на демократичне державне управління та доступ до правосуддя – \$36,3 млн., добробут, соціальну взаємодію та місцевий розвиток – \$25,8 млн., енергетику та охорону довкілля задля сталого розвитку – \$26,6 млн. [16].

За результатами аналізу динаміки бюджету проектів ПРООН та фактичних витрат визначено, що загальний обсяг бюджету у 2012–2015 рр. становив \$122,3 млн. (92,1% від запланованої у поточній Рамковій програмі суми). Порівняно з 2012 р. обсяги фінансування у 2015 р. збільшилися майже вдвічі (темпер приросту 98,9%) та становили \$51,5 млн. (рис. 1).

Протягом досліджуваного періоду фінансові ресурси були розподілені за такими тематичними сферами:

- стале економічне зростання і подолання бідності (інклюзивне та стійке зростання), соціальний розвиток (підтримка співпраці між країнами, що розвиваються (Південь–Південь) – підтримка ПРООН розбудови національної спроможності та надання експертних консультацій щодо соціально-економічних реформ, у тому числі з питань прискорення прогресу на шляху

- досягнення ЦРТ для прискорення інклюзивного зростання для сталого розвитку людського потенціалу;
- врядування (демократичне врядування, відповідальність інституцій, запобігання кризам та відновлення) – допомога ПРООН урядовим установам, організаціям громадянського суспільства та народу України у поширенні демократичних практик, необхідних для прискорення сталого людського розвитку, посилення громадянського суспільства, сприяння децентралізації та місцевому врядуванню, захисту прав людини та принципів гендерної рівності, забезпечення доступу всіх громадян України до правосуддя та підтримки антикорупційних зусиль в Україні, подолання наслідків військового конфлікту в Україні та забезпечення основи для швидкого переходу до стійкого відновлення постраждалих від конфлікту регіонів;
- стійкість до зміни клімату та стихійних лих – допомога ПРООН у зміцненні потенціалу України, а також у вирішенні проблеми зміни клімату, втрати біорізноманіття та деградації озонового шару, що мають глобальний характер, на загальнонаціональному, регіональному рівнях і на рівні громади, популяризуючи та поширюючи найкращі практики, надаючи консультації щодо інноваційних підходів в екологічній політиці та закладаючи партнерські стосунки шляхом впровадження пілотних проєктів, що покращують якість життя бідних верств населення [17].

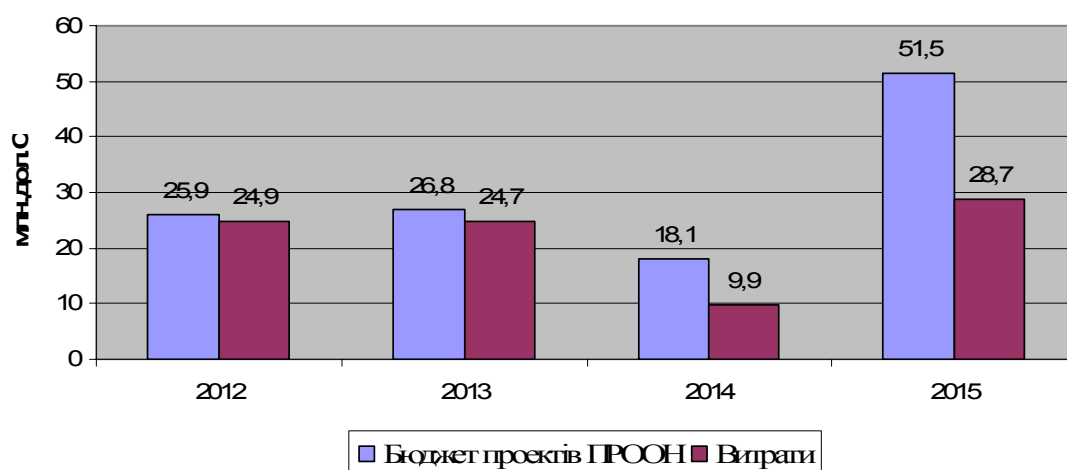

Рис. 1. Бюджет проєктів ПРООН в Україні та фактичні витрати (розроблено автором на основі [12])

Найбільші обсяги фінансових ресурсів у 2012–2015 рр. спрямовані на допомогу демократичному врядуванню України (\$41,8 млн.), підтримку співпраці Південь–Південь (\$36 млн.), запобігання кризам та відновлення (\$19,1 млн.) (рис. 2).

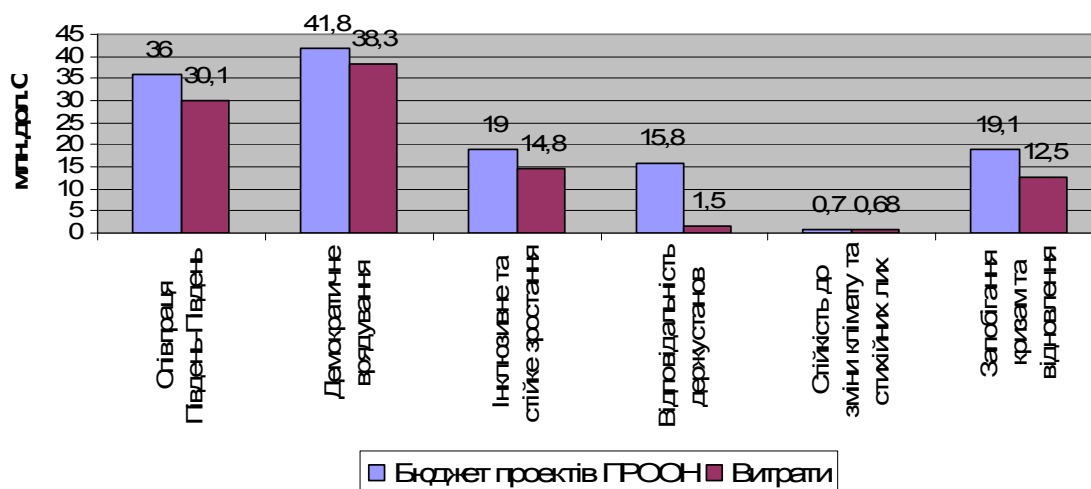

Рис. 2. Бюджет проєктів ПРООН в Україні та фактичні витрати за тематичним спрямуванням, 2012–2015 рр. (розроблено автором на основі [12])

Як показав аналіз, фінансування проектів щодо запобігання кризам та відновлення розпочато у 2014 р. (частка виділених ресурсів становила 10% від загального обсягу коштів), у 2015 р. до цієї сфери було спрямовано 28%. Одночасно відбулося різке скорочення частки ресурсів, спрямованих на сферу демократичного врядування з 55% у 2012 р. до 18% у 2015 р., на підтримку співпраці Південь–Південь з 38% до 7% відповідно. Значно скоротилося фінансування стійкості до зміни клімату та стихійних лих (рис. 3).

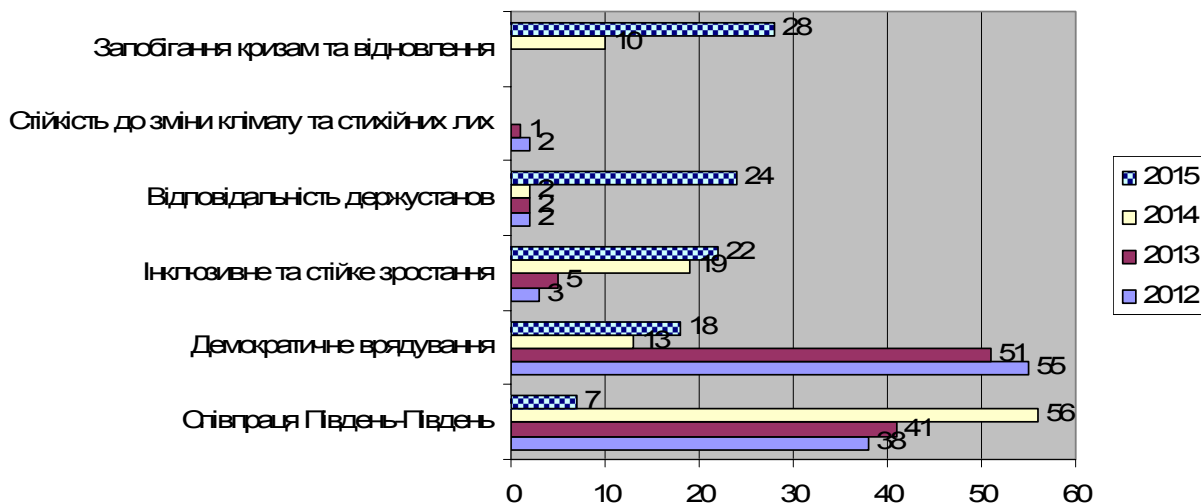

Рис. 3. Частка фінансування проектів ПРООН в Україні за тематичним спрямуванням, % (розроблено автором на основі [12])

Фінансування ПРООН проектів розвитку в Україні протягом 2012–2015 рр. здійснювалось в основному за рахунок додаткових ресурсів, залучених від двосторонніх та багатосторонніх партнерів (частка в загальному обсязі – 93,9%) з використанням таких механізмів, як тематичні цільові фонди, цільові фонди для конкретних програм і проектів, вертикальні фонди. Частка основних (регулярних) ресурсів ПРООН становила 6,1%. Найбільшим донором у 2012–2015 рр. є Європейська комісія, частка наданих ресурсів якої у загальному обсязі становила 52,9%, значними донорами також є Глобальний екологічний фонд (13,9%), Японія (12,1%), Данія (4,3%), Німеччина (3,4%) відповідно (рис. 4). Ресурси, що надійшли в рамках країнових програм ПРООН в Україні та інших партнерів на місцевому рівні (в тому числі, від фонду «Розвиток України», Донбаської паливно-енергетичної компанії та інших) на підтримку локальних проектів у сфері розвитку становили 0,5% [12].

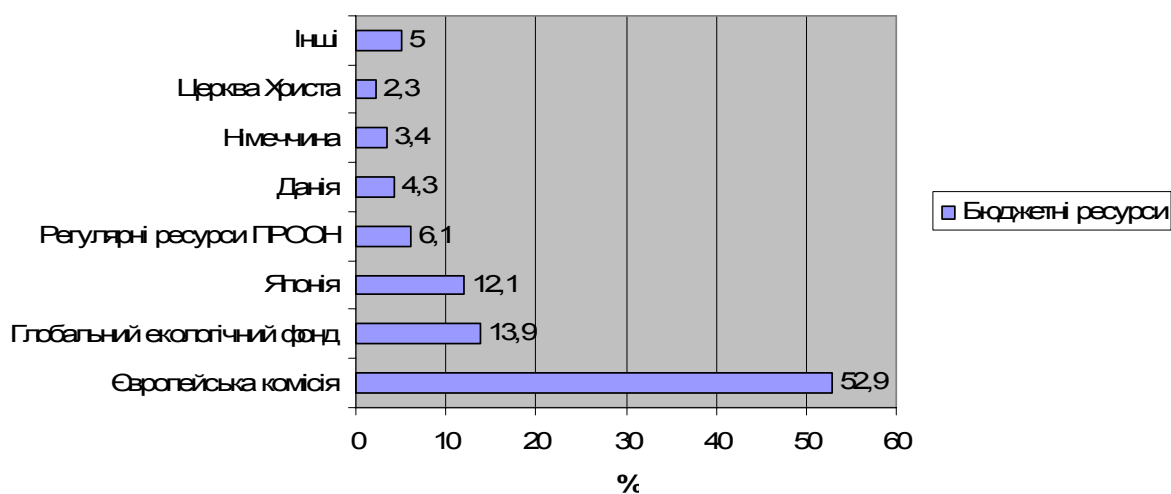

Рис. 4. Частка ресурсів донорів у фінансуванні проектів ПРООН в Україні у 2012–2015 рр. (розроблено автором на основі [12])

У зв'язку з великою кількістю проектів ПРООН, що здійснювалися в Україні протягом досліджуваного періоду (у 2012 р. – 42 проекти, у 2013 р. – 31, у 2014 р. – 31, у 2015 р. – 30), в табл. 1 представлено фінансування найбільших за бюджетом проектів.

Таблиця 1

Фінансування найбільших проектів ПРООН в Україні у 2012–2015 рр. [12]

Тематична сфера/проект	Бюджет проекту, \$ млн.				
	2012	2013	2014	2015	Разом
1. Співпраця Південь–Південь					
Місцевий розвиток, орієнтований на громаду	8,5	7,5	4,3	0,8	21,1
Створення потенціалу для низьковуглецевого зростання в Україні	0,6	2,1	0,9	0,1	3,7
Енергоефективне освітлення	0,7	1,4	2,2	2,2	6,5
Початкова реалізація прискореного вилучення з обігу гідрохлорфторвуглеводів	–	–	3,0	1,3	4,3
2. Демократичне врядування					
Місія Європейського Союзу з прикордонної допомоги	11,5	11,0	–	–	22,5
Демократизація, права людини і розвиток громадянського суспільства в Україні	–	1,1	1,4	1,4	3,9
3. Інклюзивне та стійке зростання					
Збереження та стале використання торфовищ	–	0,3	1,2	1,5	3,0
Біоенергетичні технології	–	–	0,6	1,7	2,3
4. Відповідальність державних установ					
Надання послуг з організації та проведення процедур закупівель Міністерству охорони здоров'я України	–	–	–	14,0	14,0
Зміцнення національної спроможності для ефективного розвитку молоді та відповіді на епідемію ВІЛ/СНІДу в Україні	0,3	0,3	0,3	0,3	1,2
5. Стійкість до зміни клімату та стихійних лих					
Врахування охорони навколишнього середовища в локальних стратегіях районів, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи	–	0,1	0,01	–	0,11
6. Запобігання кризам та відновлення					
Швидке реагування на соціальні та економічні проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні	–	–	1,6	5,6	7,2
Зміцнення результатів модернізації та інновацій	–	–	0,3	0,5	0,8
Програма швидкого відновлення	–	–	–	10,3	10,3
Проект швидкого реагування на проблеми в управлінні та відновленні	–	–	–	0,8	0,8

Варто зазначити, що попри позитивні тенденції у фінансуванні ПРООН проектів розвитку в Україні (збільшення бюджету проектів майже на 67% за Рамковою програмою 2012–2016 рр. порівняно з програмою на 2006–2010 рр.), науковці акцентують увагу на існуючих проблемах ефективності наданих ресурсів. Досліджуючи роль міжнародних донорських організацій, зокрема ПРООН, у здійсненні соціальних інвестицій в Україні, Г. В. Герасименко, крім низького рівня координації та гармонізації процедур допомоги, відзначає те, що «рівень реального впровадження рекомендацій міжнародних фахівців залишається невисоким, як і власні донорські оцінки ефективності реалізованих проектів» [10]. На думку науковця, «основними стримуючими чинниками при цьому є вади вітчизняної системи державного управління, подолання яких – складне завдання для більшості міжнародних організацій, що працюють в Україні» [10]. При розв'язанні цих завдань ПРООН враховує досвід попередньої співпраці з країнами. Питання підвищення ефективності допомоги, інституційної ефективності – найважливіших елементів для

надійного партнерства у сфері розвитку, відносяться до одних з головних у діяльності цієї установи. Напрямки підвищення інституційної ефективності ПРООН визначено у загальному стратегічному плані на 2014–2017 рр. [18]. Згідно з цим планом досягнення в інституційній ефективності ПРООН здійснюються шляхом: запровадження більш якісних програм за рахунок кращого планування проекту, моніторингу та оцінки, управління, орієнтованого на результати; організаційної відкритості, гнучкості й пристосування до освоєння знань, рішень і досвіду; вдосконалення управління фінансовими і людськими ресурсами [18].

Для підвищення ефективності допомоги ПРООН Україні необхідно керуватися принципами, визначеними в документах Форумів високого рівня. Паризька декларація з підвищення ефективності зовнішньої допомоги, прийнята в 2005 р. міністрами розвинених країн, та тих, що розвиваються, головами багатосторонніх та двосторонніх інститутів розвитку визначила такі принципи: «приналежність – країни-партнери повинні здійснювати ефективне керівництво розробкою політики й стратегії щодо розвитку та координувати свою діяльність з розвитку; узгодженість – всебічна допомога повинна ґрунтуватися на національних стратегіях розвитку, інститутах і процедурах країни-партнера; гармонізація – діяльність донорів на більш гармонізованій та прозорій основі з підвищеною колективною ефективністю; управління, орієнтоване на результати – управління ресурсами та вдосконалення процесу прийняття рішень, орієнтованого на результати; взаємна підзвітність – донори та партнери є підзвітними за результати з розвитку» [19].

Для зміцнення зусиль щодо досягнення конкретних і стійких результатів на Форумі високого рівня у Пусані (Корея, 2011 р.) до принципів, які повинні керувати діями країн-донорів і країн-реципієнтів у сфері підвищення ефективності зовнішньої допомоги віднесені: право на пріоритетність розвитку країн, що розвиваються; зосередженість на результатах; співробітництво з метою інклюзивного розвитку, що включає наявність відкритості, довіри, взаємної поваги й навчання в основі ефективних партнерських відносин з підтримки цілей розвитку; прозорість і підзвітність один одному [20]. Чітке виконання зазначених принципів Україною сприятиме поглибленню, розширенню і введенню в дію демократичної політики у сфері розвитку; зміцненню зусиль щодо досягнення конкретних і стійких результатів, що включають поліпшення управління, контролю та оцінки.

Висновки і перспективи подальших розробок. На підставі отриманих даних, можна зробити висновок про те, що діяльність ПРООН в Україні спрямована на фінансування сталого економічного зростання і подолання бідності, соціальний розвиток, врядування, довкілля і зміну клімату. Для здійснення діяльності у сфері розвитку України ПРООН використовує гнучкі механізми фінансування, які включають основні ресурси, що надаються двосторонніми донорами, та додаткові ресурси двосторонніх та багатосторонніх партнерів, що залучаються до тематичних цільових фондів, цільових фондів для конкретних програм і проектів, об'єднаних фондів ООН та вертикальних фондів. Протягом 2012–2015 рр. фінансування ПРООН проектів розвитку в Україні здійснювалось в основному за рахунок додаткових внесків від двосторонніх та багатосторонніх партнерів, частка яких в загальному обсязі становила 93,9%.

За результатами аналізу фінансування ПРООН проектів сталого розвитку в Україні встановлено такі тенденції:

- зростання загального обсягу фінансування (сума бюджету проектів, яку планується залучити за Рамковою програмою на 2012–2016 рр., на 67% більше бюджету попередньої програми);
- збільшення щорічних обсягів фінансування проектів (майже вдвічі у 2015 р. порівняно з 2012 р.);
- скорочення частки ресурсів, спрямованих на допомогу демократичному врядуванню України, підтримку співпраці Південь–Південь (з 55% у 2012 р. до 18% у 2015 р., з 38% до 7% відповідно); на фінансування стійкості України до зміни клімату та стихійних лих;
- активне фінансування з 2014 р. проектів щодо запобігання кризам та відновлення (у 2014 р. частка ресурсів становила 10% від загального обсягу коштів, у 2015 р. – 28%).

Зважаючи на зазначені вище проблеми ефективності фінансування міжнародними організаціями та установами проектів розвитку в Україні, необхідним є покращення узгодженості, координації, гармонізації між урядом України та ПРООН, що сприятиме успішній мобілізації ресурсів та підвищенню ефективності зовнішньої допомоги.

Перспективи подальших розробок полягають у визначенні напрямків удосконалення інструментів фінансування сталого розвитку в Україні.

Література

1. *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development: Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015* [Electronic resource]. – Access: www.un.org.
2. *Программа развития ООН* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.un.org/ru/ga/undp>.
3. *Time for Global Action (2014/2015)* [Electronic resource]. – Access: <http://www.undp.org>.
4. *Угода між Урядом України і ПРООН: Міжнародний документ від 18.06.1993 р.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_400.
5. *Цілі розвитку тисячоліття: Україна–2014* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.idss.org.ua.
6. *Human Development Report (2015)* [Electronic resource]. – Access: <http://hdr.undp.org/en/2015-report>.
7. *Затонацька Т. Фінансове забезпечення інклюзивного зростання та подолання бідності в Україні: існуюча практика та перспективи* [Електронний ресурс] / Т. Затонацька. – Режим доступу: http://tpe.econom.univ.kiev.ua/data/2014_28_2/zb28_2_09.pdf.
8. *Толстов С. Діяльність міжнародних організацій в Україні: загальні тенденції та орієнтири* [Електронний ресурс] / С. Толстов. – Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua.
9. *Зигор М. ООН та Україна: співробітництво та перспективи реформування* [Електронний ресурс] / М. Зигор // Український науковий журнал «Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації». – 2013. – № 1. – Режим доступу: <http://social-science.com.ua/article/999>.
10. *Герасименко Г. В. Соціальні інвестиції в Україні: роль міжнародних донорських організацій* [Електронний ресурс] / Г. В. Герасименко. – Режим доступу: <http://dse.org.ua/arhcrive/16/13.pdf>.
11. *Петрушенко Ю. М. Концептуальні основи фінансування місцевого розвитку в проектах програми розвитку ООН в Україні* [Електронний ресурс] / Ю. М. Петрушенко, Н. М. Костюченко, Ю. І. Данько. – Режим доступу: www.dspace.uabs.edu.ua.
12. *United Nations Development Programme* [Electronic resource]. – Access: <http://www.undp.org>.
13. *Сотрудничество Юг-Юг и трехстороннее сотрудничество в системе ООН* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.unjii.org/ru>.
14. *ПРООН: Финансовый доклад (2014)* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.undp.org>.
15. *Рамкова програма партнерства уряду України – ООН на 2012–2016 роки* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.unaids.org.ua/files/UNPF12-16_Ukr.pdf.
16. *План дій програми ПРООН в Україні (2006–2010)* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.eu.prostir.ua.
17. *ПРООН в Україні* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ua.undp.org>.
18. *UNDP Strategic Plan: 2014–2017* [Electronic resource]. – Access: <http://www.undp.org>.
19. *Paris Declaration On Aid Effectiveness (2005)* [Electronic resource]. – Access: <http://www.oecd.org>.
20. *Busan partnership for effective development cooperation fourth high level forum on aid effectiveness, Busan, Republic of Korea, 29 November – 1 December 2011* [Electronic resource]. – Access: <http://www.dev-practitioners.eu/old.cu4eu.by>.

References

1. «*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development: Resolution adopted by the General Assembly on 25 September 2015*», available at: www.un.org.
2. *United Nations Development Programme* [Programma razvitiya OON], available at: <http://www.un.org/ru/ga/undp> (rus)

3. «Time for Global Action» (2014/2015), available at: <http://www.undp.org>.
4. Agreement between the Government of Ukraine and UNDP: International document from 18.06.1993 [Uhoda mizh Uriadom Ukrainy i PROON vid 18.06.1993], available at: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_400 (ukr)
5. «Millennium Development Goals: Ukraine 2014» [Tsili rozvytku tysiacholittia: Ukraina–2014], available at: www.idss.org.ua (ukr)
6. Human Development Report (2015), available at: <http://hdr.undp.org/en/2015-report>.
7. Zatonatska, T. «Financial provision of inclusive growth and poverty reduction in Ukraine: current practice and perspectives» [Finansove zabezpechennia inkliuzivnoho zrostannia ta podolannia bidnosti v Ukraini: isnuuucha praktyka ta perspektyvy], available at: http://tppe.econom.univ.kiev.ua/data/2014_28_2/zb28_2_09.pdf (ukr)
8. Tolstov, S. «The activities of international organizations in Ukraine: main trends and guidelines» [Diialnist mizhnarodnykh orhanizatsii v Ukraini: zahalni tendentsii ta orientyry], available at: irbis-nbuv.gov.ua (ukr)
9. Zygor, M. (2013), «The UN and Ukraine: cooperation and perspectives of reforming» [OON ta Ukraina: spivrobotnytstvo ta perspektyvy reformuvannia], Ukrainian scientific journal «Education of the region, political science, psychology, communication», No. 1, available at: <http://social-science.com.ua/article/999> (ukr)
10. Gerasimenko, G. V., «Social investments in Ukraine: the role of international donor organizations» [Sotsialni investytsii v Ukraini: rol mizhnarodnykh donorskikh orhanizatsii], available at: <http://dse.org.ua/archiv/16/13.pdf> (ukr)
11. Petrushenko, U. M., Kostuchenko, N. M., Danko, Yu. I., «Conceptual basis for local development financing in project programs of UNDP in Ukraine» [Konseptualni osnovy finansuvannia mistsevoho rozvytku v proektakh prohramy rozvytku OON v Ukraini], available at: dspace.uabs.edu.ua (ukr)
12. United Nations Development Programme, available at: <http://www.undp.org>.
13. «South-South cooperation and triangular cooperation in the UN system» [Sotrudnichestvo Yuh-Yuh i trekhstoronnee sotrudnichestvo v sisteme OON], available at: https://www.unjuu.org/ru/reports-notes/Documents/JIU_REP_2011_3_Russian.pdf (rus)
14. UNDP: Financial report (2014) [PROON: Finansovyi doklad (2014)], available at: <http://www.undp.org> (rus)
15. «The framework partnership program of the Government of Ukraine – UN 2012–2016» [Ramkova prohrama partnerstva uriadu Ukrainy – OON 2012–2016], available at: http://www.unaids.org.ua/files/UNPF12-16_Ukr.pdf (ukr)
16. «The Action Plan of UNDP program in Ukraine» [Plan dii prohramy PROON v Ukraini (2006–2010)], available at: www.eu.prostir.ua (ukr)
17. UNDP in Ukraine [PROON v Ukraini], available at: <http://www.ua.undp.org> (ukr)
18. «UNDP Strategic Plan: 2014–17», available at: <http://www.undp.org>.
19. Paris Declaration On Aid Effectiveness (2005), available at: <http://www.oecd.org>.
20. Busan partnership for effective development cooperation fourth high level forum on aid effectiveness, Busan, Republic of Korea (29 November – 1 December 2011), available at: <http://www.dev-practitioners.eu/old.cu4eu.by>.